

Ochrana pred neprimeraným hlukom v obci

Na hluk sme citliví všetci. Ak je dlhodobý a intenzívny, môže spôsobovať značné neprijemnosti. Je jedným z významných faktorov, ktorý môže nielen obťažovať život, ale predovšetkým nepriaznivo pôsobiť na duševné a fyzické zdravie ľudí. Možno ho charakterizovať ako každý rušivý, nežiaduci, neprijemný alebo škodlivý zvuk. Čo sa týka ochrany pred neprimeraným hlukom, a teda možností občana, ako sa voči nemu brániť, je ich niekoľko. Možnosti a vhodnosť ich použitia sa líšia, tak podľa druhu štátneho orgánu, ktorý ochranu poskytuje, ako aj podľa toho, kto je pôvodcom hluku. Pre zjednodušenie typickej situácie pôvodcov hluku môžeme rozdeliť na dve základné kategórie. Jednak sú to samotní občania, osobitne susedia či už v bytovom alebo v rodinnom dome, jednak prevádzky rôznych zariadení podnikateľskej povahy ako sú bary, diskotéky, pekárne či píly. Všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana. Vlastník veci sa však musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného, alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Nesmie napr. nad mieru primeranú pomerom obťažovať susedov prachom, dymom, pachmi a ani hlukom.

Tu by som chcel stručne vysvetliť, že podmienkou, po splnení ktorej môže verejný ochranca práv konať, je skutočnosť, že sa podnet týka porušenia základných práv a slobôd a zároveň smeruje proti orgánu verejnej správy, na ktorý sa vzťahuje jeho pôsobnosť. Problémy s hlukom vznikajú medzi občanmi navzájom, či medzi občanom a podnikateľským subjektom. Nejde tu o oblasť verejnej správy, v ktorej je verejný ochranca práv činný.

Až keď ide, podľa názoru občana, o prípad porušenia jeho základných práv a slobôd konaním, rozhodovaním alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy príslušného na vyriešenie veci (napr. obce), môže sa obrátiť na verejného ochrancu práv s podnetom.

Občania sa na verejného ochrancu práv obrátili s viacerými podnetmi týkajúcimi sa hluku. Išlo o podnety podobného charakteru, ako som uviedol v úvode. Boli to však aj menej obvyklé námietky, napr. na hlasný štekot psa či nadmerný hluk spôsobený vyzváňaním kostolných zvonov. Po dôkladnom preskúmaní týchto podnetov, vrátane vyžiadaných vyjadrení a stanovísk dotknutých orgánov verejnej správy, nebolo preukázané porušenie základných práv a slobôd. Bez ohľadu na výsledok vybavenia podnetu sa však verejný ochranca práv, ako aj zamestnanci Kancelárie verejného ochrancu práv snažia v každom prípade, v záujme zvýšenia právneho vedomia občanov, čo najlepšie a adekvátne vysvetliť im dôvody konkrétneho postupu a záverov.

Ak vznikne susedský spor ohľadom neprimeraného obťažovania hlukom, ako najvhodnejší prvý krok sa javí, ak priamy dialóg so susedom o náprave nie je možný, obrátiť sa na orgány obce (teda starostu či obecné zastupiteľstvo), ktoré sú oprávnené v rámci starostlivosti o verejný poriadok v obci vec prerokovať, urobiť pohovor medzi dotknutými stranami a pokúsiť sa nájsť spôsob vyriešenia problému. Na verejného ochrancu práv sa následne zvyknú obracať podávateľia – obyvatelia obce, ktorí namietajú, že obec je v tomto smere nedostatočne aktívna. K orgánom

verejnej správy, na ktoré sa vzťahuje pôsobnosť verejného ochrancu práv, patria aj orgány územnej samosprávy, a teda aj obce.

Písomné, ale veľmi často aj osobné preskúmavanie takéhoto druhu podnetov verejným ochrancom práv, resp. zamestnancami Kancelárie verejného ochrancu práv, však skôr smeruje k zisteniu, že obec, predovšetkým starosta, sa snažia problém riešiť. Problém býva v tom, že ak sa dotknuté strany nevedia, či nechcú dohodnúť, dosahuje problém nadmerného hluku rozmer občianskoprávneho sporu, ktorý je oprávnený prerokovať a rozhodnúť iba súd. Pozitívny prístup starostov k riešeniu verejného poriadku v obci je zreteľný najmä v menších obciach. Naopak, verejný ochranca sa v prípade krajského mesta stretol aj s prípadom, že prístup samosprávy k žiadostiam obyvateľa o pomoc pri vyriešení jeho problému nezodpovedal riadnemu plneniu povinností orgánu územnej samosprávy. Verejný ochranca práv primátorovi dotknutého krajského mesta túto skutočnosť vyčítal a požiadal ho, aby mesto v budúcnosti aktívnejšie a efektívnejšie využívalo tie oprávnenia, ktoré mu zákon v oblasti ochrany zdravia jeho obyvateľov, a teda aj v oblasti neprimeraného hluku priznáva. V prípade, ak dôjde k zrejmému zásahu do pokojného stavu, môže sa občan domáhať ochrany od obce aj podľa Občianskeho zákonníka. Obec môže v takomto prípade zásah predbežne zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Takéto opatrenie má spravidla povahu predbežného opatrenia. Vec môže obec riešiť aj v priestupkovom konaní a v prípade dokázania spáchania priestupku a právoplatnosti rozhodnutia v priestupkovom konaní, uložiť páchateľovi sankciu.

Ak hluk spôsobuje prevádzka barov a pohostinstiev, či výroba na pîle alebo v pekárni, aj v tomto smere zákon priznáva obci viaceré oprávnenia. Obec usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, a ak tak ustanovuje osobitný predpis, vydáva súhlasy a vyjadrenia k podnikateľskej a inej činnosti právnických osôb a fyzických osôb, umiestneniu prevádzky na území obce a vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci. Utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života obyvateľov obce a chráni životné prostredie. Určuje napr. nariadením pravidlá času predaja v obchode, času prevádzky služieb a spravuje trhoviská, zabezpečuje verejný poriadok v obci. Všetky tieto činnosti môžu súvisieť aj s hlukom. Obec aj na podnety občanov kontroluje, či konkrétna prevádzkareň dodržiava určenú prevádzkovú dobu.

Ak má určitá akcia charakter verejného kultúrneho podujatia, vzhľadom na hluk, najmä ak ide o hudobné a tanečné produkcie, tanečné zábavy a iné akcie v oblasti spoločenskej zábavy, usporiadateľ je povinný písomne oznámiť zámer usporiadať podujatie obci, na území ktorej sa má konať. Obec je oprávnená dozerať, či sa podujatie koná v súlade s oznámením. V tejto súvislosti chcem uviesť, že obec nariadením môže ustanoviť činnosti, ktorých vykonávanie je zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste.

Netreba tiež zabúdať na to, že každá prevádzka, či už ponúkajúca pohostinské služby alebo vykonávajúca výrobnú činnosť, je aj stavba, ktorá ako taká podlieha aj stavebnému dozoru, ktorý robí ako príslušný stavebný úrad v prvom stupni práve obec.

Ak vlastník veci nerešpektuje zákonné obmedzenia jeho vlastníckeho práva v oblasti

hluk, ten, kto je ohrozený jeho neoprávnenými zásahmi, sa môže domáhať súdnej ochrany v sporovom konaní. Žalobným návrhom sa možno voči vlastníkovi, ktorý nerešpektuje susedské práva, domáhať len toho, aby sa zdržal presne opísaného a vymedzeného rušenia, ktorým žalovaný obťažuje svojho suseda, alebo ktorým vážne ohrozuje výkon jeho práv. Vlastníkovi veci, prípadne iným osobám sa však poskytuje ochrana len proti takým zásahom, ktoré ho nad mieru primeranú pomerom obťažujú alebo vážne ohrozujú výkon jeho práv. Ak ide o zásah, ktorý neprekračuje mieru primeranú pomerom a spoločensky únosné hranice, nie je to neoprávnený zásah. V takýchto prípadoch sa nemožno úspešne dovolať súdnej ochrany.

Úspešné dovolanie sa ochrany svojich práv nemá len rozmer úspechu či neúspechu v súdnom spore, ale časový rámec, to znamená, kedy sa v súdnom konaní odstráni právna neistota účastníkov konania rozhodnutím ich právneho sporu. V takýchto prípadoch, ak sa účastník súdneho konania domnieva, že je porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, môže sa obrátiť na verejného ochrancu práv, aby vo vzťahu k orgánom riadenia a správy súdov (predseda súdu a podpredseda súdu), podnet preskúmal čo do plynulosti súdneho konania. Podľa poznatkov verejného ochrancu práv najčastejšie dochádza k porušovaniu práve základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to najmä zo strany súdov. Viaceré súdne spory, v ktorých verejný ochranca práv zistil zbytočné prietahy, sa týkali aj susedských sporov, kde sa riešilo aj neprimerané obťažovanie hlukom.

Verejný ochranca práv vždy zdôrazňuje, že výkon verejnej správy aj v oblasti ochrany pred hlukom či už orgánmi obce, súdmi, alebo inými orgánmi verejnej správy, má byť v záujme ochrany práv občanov nielen čo najdôslednejší, ale aj rýchly a účinný.

*Mgr. Marian MESÁROŠ,
právník Kancelárie
verejného ochrancu práv*

Zdroj: <http://www.inprost.sk/ochrana-pred-neprimeranym-hlukom-v-obci>